ДНЕВНИКЪ XIV.

Засѣдание на 7 Ноември 1879 година.

Подъ прѣдсѣдателството на Ив. Евст. Гешова.

Прѣдсѣдателтъ открива засѣданието часа въ 12, пладнѣ, и съобщава резултата отъ провѣрката на присѫтствието; присѫтствуватъ 52; отсѫтствуватъ само рабинъ Ефенди и Мюфти Ефенди, безъ отпускъ, секретарьтъ чете имената на двамата отсѫтствующи.

Прѣдсѣдателтъ съобщава на Събранието, че протокола на миналото засѣдание не е още готовъ, и съгласно съ 84 членъ отъ правилника, алинея 3, поканва докладчика на коммиссията за прошения да прочете рапорта за прѣдаденитѣ ней прошения.

Докладчикътъ Милковский излиза на трибуната и прочита рапорта, който ся прилага при настоящий протоколъ.

Събранието приема мнѣнието на коммиссията върху изложенитѣ въ рапорта й прошения.

Прѣдсѣдателтъ обявява че на дневенъ редъ е: 1-во понататъшното разисквание за тимбритѣ, и 2-ро запитването на М. Аргириади върху сѫдилищата.

Димитровъ като привежда незгодноститѣ на тимбритѣ, тъй както ся опрѣдѣлиха отъ говорившитѣ за тѣхъ въ миналото засѣдание, а именно, недовѣрието съ което ги глѣда населението и възможностьта да бѫдѫтъ подѣлани. вопреки умната комбинация на двѣ краски, казва че Събранието ся е турило въ безисходно положение като е рѣшило цѣната на лирата 100 гроша, и мисли че мѫчнотията ся разрѣшава отъ слѣдующето прѣдложение: да ся приматъ за дотъкмителни монети бѣлото меджидие и неговитѣ подраздѣления, като ся смѣта лирата 108 гр., и въ тоя случай рублята да ся приеме за 15 гр. и 10 пари, а не 16 гр., настояща нейна стойность.

Д-ръ Странский остава на вчерашното си мнѣние касателно въпроса за тибритѣ; той не е съгласенъ съ Димитрова, че положението е безисходно; той счита взетото за лирата рѣшение като относящe ся само до правителственій курсъ, и казва че по тоя начинъ мѫчнотията ся избѣгва. Не трѣбва, казва той, да ся дирятъ допълнителни монети за лира 100 гр. защото като ся приема търговский курсъ свободенъ, сѫществующитѣ дребни монети сѫ достаточни, и по добрѣ тѣхъ съ малко по извѣстни загуби, нежели тимбритѣ съ неизвѣстни загуби.

Груевъ възразява на Странский, че е твърдѣ ясно, че рѣшението за лирата бѣше за пиящата и че отъ друга страна загубата отъ търговский курсъ постига до милиони; той доказва тия загуби тъй: Областьта, казва той, брои 800,000

хил. души и като положимъ че всѣкой житель обрьща на година 10 лири: ще има нѣщо освѣнъ отъ поминъка 8 милиона лири, минали въ обрьщение въ една година. Никой не ся сѫмнява, че на лира най малко може, тъй както сѫ сега паритѣ, да си загуби по 1 гр. ето прочее 8 мил. гроша загуба. Груевъ разяснява сетнѣ постепенното намалѣние на срѣбьрнитѣ пари, причинитѣ на това и дохожда до заключение, че нѣма друга мѣрка да задьржи лирата на 100 гр. вънъ отъ тимритѣ отъ които, ако излѣзатъ загуби, тѣ не ще надминатъ 3 гр. на человѣкъ.

Ив. Ст. Гешовъ казва че рѣшението относително цѣната на лирата при всичко че не бѣ (тъй да кажя) пълно, понеже много депутати не ся произнесоха, но то е рѣшение и като такова е прието. На Груева за гдѣто увѣрява че отъ тимбритѣ има не повече отъ 3 гроша загуба на человѣкъ, той подига това възражение, че като всякой трѣбва да има въ кармана си 20—30 гроша най малко, 3-тѣ гр. дребни монети не стигатъ, и правителството ще напечати още толкова и повече тимбри, която като твьрдѣ възможна случайность не е никакъ въ полза на тимбритѣ. При това той добавя че характера за отъкмителни монети на тимбритѣ е сѫмнителенъ, едно защото тѣ минаватъ по нѣкои мѣста като капици, друго защото тѣ ся даватъ, както на примѣръ на офицери, не като дотъкмителни монети; прочее като тимбритѣ не сѫ сигурни, рѣшението за лира 100 гр. да си остане въ протокола, а монетитѣ да ся уравновѣсятъ спорѣдъ тарифата която е въ сила въ Едрене; лирата да върви 125 гр., рублята 20 гр. и бѣлото меджидие да получи съответствующата си стойность. Ив. Ст. Гешовъ неразбира какъ ще могѫтъ тимбритѣ да въспрѫтъ огромнитѣ загуби показани отъ Груева. отъ обрѫщанието на сребьрни дребни пари, понеже никога не може ся въспрѣ сарафътъ да не търгува.

Калчевъ не може да разбере тълкованието на Д-ра Странский относително до вчерашното рѣшение. Чудно му ся види и прѣдложението да ся намали лирата на 125 гр; когато вчера ся рѣши на 100 гр.; той казва, че ако нѣма една постоянна тарифа, всякога ще ся онеправдаватъ селянитѣ отъ произвола на мнозина спекуланти. Той моли онія на които е възложено важното дѣло да рѫководятъ събранието, да оказватъ на дневний рѣдъ, защото има толкова жизнени въпроси още недосегнѫти. Прѣдложението на Димитрова му ся вижда не практично, защото ся спира до едно мѣсто; поне казва какви срѣбьрни монети да опрѣдѣлимъ за дотѫкмителни отъ 20, 10 и 5 пари. Колкото за контролъ и гаранция на подвижнитѣ тимбри, той казва че имаме власть да искаме гаранция и да контролирами правителството. Работата е да намѣримъ срѣдство да ограничимъ препечатването. Той повтаря, че прѣдпочита всяко друго срѣдство отъ книжнитѣ тимбри, стига само да ся намѣри, нъ за сега такова поне той не знае друго по добро.

Странский казва че, както сѫ нѣкои изразяватъ, той искалъ да злоупотрѣби вчерашното рѣшение на монетитѣ, той казва въ разяснение че не е мислилъ да му дава претълкование, а е напомнилъ че рѣшението ся подраздѣля, и че като прието рѣшение, може за сега да ся тури въ испълнение въ правителственнитѣ ковчежничества, а приспособлението му въ пияцата да стане кога се изнамѣрятъ дотъкмителнитѣ монети. Единъ казва, продължава той, че назначението на монетитѣ и на тѣхното количество имало важность, това не е истина, защото като не-

обращаме внимание на количеството ще можемъ въ малко врѣме да ся наводнимъ съ тимбри. Той не вижда до колко правителството ще бѫде въ невъзможность да тури въ дѣйсттие рѣшението, когато Събранието ще му покаже начина за испълнение. Споредъ него среброто повече струва отъ книга и среброто ся дзижи по малко отъ книгитѣ. Казването на нѣкои че щѣли сме да имаме наводнение отъ сребро е една иллузия, но ако потрѣбва да ни наводнѣе среброто той хиляди пѫти предпочита това наводнение отъ книжното. Той не ся заблуждава и отъ увѣрението касателно контрола, който ще бѫде упражняванъ подъ печатанието на книгитѣ, понеже тоя контролъ никога не може да ся прострѣ на частнитѣ поддѣлки. Най сетнѣ той ся съгласява съ възражението на Гешова относително до нуждата, която ще ся почувствува да ся напечата още едно количество тимбри равно и може съ двойно на настоящ-то. Въ заключение, Странский казва, че неприема по никой начинъ тимбритѣ за дотъкмителни монети.

Караджовъ казва, че сми ся заловили да рѣшавами невъзможенъ въпросъ, като исками съ тимбри да задьржимъ лирата на 100 гр. За доказателство на това, той казва че наполеонътъ билъ сѣченъ съ стойность 20 франка, но че съ 20 франка сребро неможе ся получи единъ наполеонъ, толкова повече не ще може съ 200 тимбри отъ 20 пари да ся получи една лира; дѣто ще каже тимбритѣ нестуваттъ и въ това отношение повече отъ среброто. За това той настоява на предишнето си мнѣние.

Димитровъ като казва, че даденитѣ до сега доказателства сѫ достатъчни да ся дойде до едно рѣшение, прѣдлага да ся приеме бѣлото меджидие за основа на новата тарифа.

Прѣдсѣдательтъ забѣлѣжва, че прѣдложението на Маджарова не е отблъснато и че невижда какъ ще може да обяви разискванията прѣкѫснѫти.

Св. Тилевъ настоява да ся отхвьрлятъ тимбритѣ до като не ся намѣри нѣкой, който да отговаря за загубитѣ, които би произлѣзли за областьта отъ тимбритѣ, защото да ся упражнява контрола за тимбритѣ отъ постоянний комитетъ, ще каже народътъ да отговаря за станѫлитѣ загуби.

Груевъ моли събранието да ся пройзнесе върху вчерашното си рѣшение, въ сила ли е, или не.

Д-ръ Странский забѣлѣжва, че прѣдстои на събранието да си развие и растълкува вчерашното рѣшение.

Маджаровъ не ся съгласява съ Груева, че ся губи на година 8 милиона гроша, защото тия пари оставатъ въ страната; той казва че трѣбва да ся въспрѫтъ дѣйствията на спекулантитѣ, а спекуланти той нарича чуждостраннитѣ сарафи и пр. Нему му ся вижда парадоксално утвьрждението на Калчева че другадѣ издавали каймета по нужда, а такава нужда у насъ не съществува. Той подкрѣпя Странский че Събранието е най способно да растълкува своето вчерашно рѣшение за лирата.

Кесяковъ мисли че, дневний редъ като е за тимбритѣ, трѣбва да ся произнесемъ върху тѣхъ, и въ случай че ги неприемемъ, да тръсимъ друго срѣдство добро или лоше за дотъкмителни монети, а не да опровергавами вчерашното си рѣшение, което ся отнасяше непрекословно за курса на пиящата.

Хаканновъ казва, че рапорта на бюджетарната коммиссия, на която е членъ, имаше нѣколко заключения: 1-о то бѣ да ся приеме лирата отъ 100; това ся

гласува вчера и прие. 2-о то бѣ да ся изиска отъ Портата позволение за отсичанке на срѣбърни дребни монети; това като е невъзможно, оставатъ, или тимбритѣ, или друго срѣдство. За добрината на тимбритѣ чухми и исказахми мнѣнията си продължава Хакановъ, и вѣрвамъ че рѣдътъ е да ся гласува, приематъ ли сѫ тѣ, или не. Въ случай че сѫ приематъ можи би разискването да стане излишно. въ случай че сѫ отхвърлятъ тогава ще търсимъ какъ ще ся приспособи вчерашното ни рѣшенио. За това той прѣдлага да ся гласува, приематъ ли сѫ или не тимбритѣ.

Прѣдложението на Хаканова ся подкрѣпя. Събранието ся произнася, че въпросътъ е исчерпанъ и прѣдсѣдательтъ туря на гласувание прѣдложението на бюджетарната коммиссия за тимбритѣ. Това прѣдложение ся отхвърля отъ Събранието (ржкоплескание).

Този въпросъ свършенъ, Събранието приема отпускъ отъ 10 минути.

Като ся свърши отпуска и откри засѣданието, прѣдсѣдательтъ съобщава че рѣдътъ е на Маджаровото прѣдложение и го туря на гласувание.

Кесяковъ прѣдлага да ся произнесе Събранието върху вчерашното си рѣшение и ако отхвърли това си рѣшение, тогава ще трѣбва да ся гласува за прѣдложението на Маджарова, защото ако го приеме, прѣдложението на Маджарова пада отъ само себе си.

Прѣдсѣдательтъ напомня на Кесякова, че Събранието съ приеманието или отхвърлянието прѣдложението на Маджарова, ся произнася и върху рѣшението си за лирата.

Ив. Ст. Гешовъ казва, че двѣтѣ срѣдства прѣдставени отъ бюджетарната коммисия за уравновѣсянието на монетната тарифа основана на цѣната на лирата отъ 100 гр., като ся обѣсниха, трѣбва да ся трьси друго срѣдство, и рѣшението да ся испълни само когато такова срѣдство ся намѣри.

Кесяковъ прѣдлага да стане поименно гласувание, въ случай че ся тури на гласувание прѣдложението на Маджарова, прѣди да ся произнесе Събранието за това рѣшение.

Величковъ не разбира какъ ще може Събранието да гласува противъ свое едно рѣшение, именно нуждата за уравновѣсяние на монетитѣ. Събранието, казва той, трѣбва да признае тая нужда, на която испълнението да стане кога може, кога ся намѣри срѣдство.

Прѣдсѣдательтъ прѣдлага на Кесяковъ и Величковъ да си формулирать прѣдложенията.

Кесяковъ и Величковъ отговарятъ че не даватъ на думитѣ си важность на прѣдложение, вторий че неразбира защо трѣбва да го дава писменно.

Калчевъ като обяснява, че не е поддържалъ цѣната на лирата да бѫде именно 100 гр., а е защищавалъ прѣдложението за постоянна монета въ областьта ни, за това той подкрѣпя прѣдложението на Величкова като добавя да ся остави на правителството да приспособи рѣшението кога намѣри срѣдство.

Маджаровъ съобщава, че прѣдложението му не е противно на прѣдложението на Величкова и взема позволение за да го прочете.

Димитровъ настоява на своето прѣдложение.

Груевъ подкрѣпя Кесякова за поименно гласувание.

Хаканов подкрѣпя Величкова и особенно Маджарова понеже вътрѣшнето рѣшение не ся отмѣня; той възразява на Груева, че поименни гласувания ставатъ само въ съмнителни случаи, какъвто случай тукъ не сѫществува.

Ив. Ст. Гешовъ приема прѣдложението на Величкова съ това само измѣнение, испълнението на рѣшението да стане заедно отъ правителството и отъ народното прѣдставителство.

Прѣдсѣдателтъ туря едно слѣдъ друго на гласувание прѣдложенията на Маджарова и Величкова.

Събранието отхвърля едното както и другото.

Ив. Ст. Гешовъ, като мисли че въпросътъ не е исчерпанъ, защото нищо не ся опрѣдѣлило относително до вчерашното рѣшение, казва че въ слѣдствие на двѣтѣ прѣдложения, Величковото и Маджаровото, има да направи едно прѣдложение.

Найденовъ обяснява, че като не е възможно да ся отмѣни рѣшението за лирата, защото едно отношение ще даде поводъ на друго, прѣдлага да ся покани бюджетарната коммиссия да трьси трете срѣдство за дотъкмителни монети.

Прѣдсѣдателтъ напомня на Найденова че прѣдложенията трѣбва да ся формулиратъ.

Воденчаровъ и Тилевъ искатъ да чуятъ прѣдложението на Ив. Ст. Гешова.

Маджаровъ мисли, че ако ся комбинираатъ двѣтѣ прѣдложения, неговото и Величковото, ще може да ся доде до едно заключение.

Груевъ чете прѣдложението си:

Областното Събрание като не може да намѣри дотъкмителни монети за приспособлението на вчерашното си рѣшение за цѣната на лирата по златнийтъ ѝ аяръ, прѣдлагамъ щото испълнението на горнето рѣшение да ся отложи до когато правителството съгласно съ Народното Прѣдставителство да изнамѣри потрѣбнитѣ приспособителни срѣдства; а за сега да ся прѣпоржчи на правителството новъ единъ курсъ само за земание-даването на основа лирата турска отъ 125 гроша, като ся опрѣдѣлятъ съответственно и цѣнитѣ на другитѣ златни и срѣбърни монети, които сѫ въ крѫгообрьщание.

Воденчаровъ, Тилевъ и Планинский го подкрѣпятъ.

Груевъ пита, коя монета ще бѫде основанието на прѣдложението на Гешова.

Ив. Ст. Гешовъ отговаря: Рублата.

Величковъ казва че ний смѣтами, защото трѣбваше да ся намѣри комиромисъ за да ся прокара вчерашнето рѣшение; той настоява на мнѣнието си.

Груевъ чете прѣдложението си:

Събранието като прѣпоржчва на правителството да земе незабавно мѣрки до испълнението на вчерашното рѣшение на Областното Събрание за уреждането на течението на монетитѣ врьху основата на законната цѣна на златната турска лира отъ сто гроша както за ковчежничествата, така и за въ зиманье-даването, безъ да туря въ крѫгообращание подвижни тимбри за пари, минува на дневний рѣдъ.

Прѣдложението на Груева ся подкрѣпя.

Янкуловъ не подкрѣпя това прѣдложение и прочита своето си прѣдложение: Събранието като ся съобразява съ вчерашното желание: рѣшава да ся останови тур. лира на 100 гр. съ приспособлението на agio, моли правителството да побие същe-

ствующитѣ монети тъй щото да съотвѣтствува курса съ горѣозначений принципъ, и минава на дневний рѣдъ.

Хакановъ моли Янкуловъ да си разясни прѣдложението.

Янкуловъ развива тъй прѣдложението си, че вчерашното бѣше желание, а не рѣшение, т. е. че Събранието изрази желание да ся установи лирата на единъ постояненъ курсъ отъ 100 гр.; 2-о че никой не може да отнѣме правото на търговецътъ да ся ползува отъ другиго, който му има нуждата, а ако трѣбватъ нѣкому лири, то като даде сребро, трѣбва да плати ажио.

Калчевъ подкрѣпя до нейдѣ прѣдложението на Гешова, понѣже е съгласно съ прѣдложението на Груева, но не разбира, защо той опрѣдѣля цѣната на лирата на 125 гр.

Тилевъ казва, въ обяснение на Калчева, че кога лирата ся приеме съ цѣна 125 гр., рублята и меджидието ще минатъ за 20 и 23 гр.

Гешовъ обяснява, че лира въ 125 гр. е най-добрата съотвѣтствующа цѣна на стойностьта на сѫществующитѣ дребни монети.

Герджиковъ възразява на Гешова.

Стамболский узнава отъ разнитѣ разисквания и прѣдложения, станѫли до сега, че ся срѣщатъ много мѫчнотии отъ всѣкакъвъ видъ, за да ся достигне една практична цѣль, причината на безисходното положение, въ което влѣзохме, казва той, е че ний свършвами тамъ, отъ гдѣто трѣбваше да наченемъ, че ний побързахми вчера да издадемъ едно рѣшение, което ни още по-вече затруднява. Ний трѣбваше най напрѣдъ да изнамѣримъ ерѣдството за допълнителна монета, че тогава да рѣшимъ за лирата. Вий оставяте на правителството да (тука Прѣдсѣдательтъ призовава говорящий на прѣдмѣта и Д-ръ Стамболский спрѣ думата си).

Прѣдложението на Найденова не ся подкрѣпя.

Прѣдсѣдательтъ туря на гласувание прѣдложението на Ив. Ст. Гешова, Събранието ся произнася противъ прѣдложението на Гешова.

Прѣдложението на Груева, подложено на гласувание, ся приема отъ Събранието.

Прѣдсѣдательтъ извѣстява, че 2-й въпросъ на дневний редъ е запитването на М. Аргириади.

И. Груевъ, като казва, че запитването заключава много въпроси, ся ссилава на много случаи и при това, че не можилъ да го схване на цѣло, иска да му ся даде тѫ писменно за да му даде отговоръ въ друго засѣдание.

Събранието оставя Директора свободенъ да отговори на интерпелацията, когато може.

Прѣдсѣдательтъ обявява дневний редъ исчерпанъ и прѣдлага на Секретаря да прочете едно съобщение, при което ся прилагатъ три законо-проекта.

Събранието изслушва съобщението, а за законо-проектитѣ рѣшава да ся прѣпратятъ до Секциитѣ.

Секретарьтъ чете друго едно съобщение, при което ся прѣпращатъ притуркитѣ на бюджета. Събранието рѣшава притуркитѣ да ся прѣдадатъ на бюджетарната коммиссия.

Прѣдсѣдательтъ, като извѣстява, че законо-проектитѣ сѫ прѣпратени въ 4-ри прѣписа всѣкой, пита да ся затворили днешното засѣдание.

Милковский запитва 1-во Штреккера относително злоупотрѣбленията, които

е направилъ Капитанъ Райковичъ и иска обяснение по неговото дѣло, 2-о Крьстевича, да ли префектурата е поне веднажъ контролирала полицейското управление на града Пловдивъ.

Крьстевичъ иска срокъ за да отговори.

Събранието дава исканний срокъ на Крьстевича.

Вслѣдствие на питанието на Стамболова, ще ли ся дадатъ притурки отъ бюджета на депутатитѣ, И. Груевъ отговаря отъ страна на Шмидта, че такива проекти ся отпечатватъ тая вечерь въ достатъчно количество и всичкитѣ депутати ще получатъ по единъ.

По прѣдложението на Папазовъ, Прѣдсѣдателя поканва г-да депутатитѣ да останѫтъ слѣдъ затварянието на засѣданието за да подпишатъ новиятъ прѣписъ на адресса на Князя въ отговоръ на словото му.

Воденчаровъ иска да знае какво ще стане съ тимбритѣ, които сѫ вече пустнѫти въ крѫгообрьщение.

Груевъ отговаря за Шмидта, че тия тимбри ще бѫдѫтъ истѣглени и ще могѫтъ да ся употрѣбятъ, като пощенски тимбри.

Стамболовъ казва, че съгласно съ 99 чл. на Вѫтрѣшний Правилникъ, трѣбва да ся напечати въ видъ на обяснение и залѣпи по всѣкоя трибуна XIV глава отъ тоя правилникъ, и пита, вземени ли сѫ мѣрки за испълнението на тоя членъ.

Прѣдсѣдателътъ отговаря, че бюрото ся е распорѣдило за напечатването на тая глава.

Тилевъ иска обяснения отъ Директора на Правосѫдието, защо само въ Пловдивъ е учрѣдено департемантално Углавно Сѫдилище, кога отъ бюджето-проектътъ ся види, че ся полага на всѣкой департаментъ Углавно Сѫдилище.

Груевъ отговаря, че въ проекта за бюджета, ако сѫ означени заплатитѣ на 6 департаментални Сѫдилища, това не значи никакъ що тия плати ся изваждатъ въ расходъ. Откриването на углавни отдѣления въ департаментитѣ става само кога ся яви за това нужда. споредъ Органический Уставъ. До сега само отъ Бургасъ, Пазарджикъ и Сливенъ ни ся е извѣстило, че тѫзи нужда ся чувствува и вече сѫ взети мѣрки за съставянието криминални отдѣления въ тия градове.

Ив. Ст. Гешовъ забѣлѣжва, че приказа за откритието на департаментално углавно сѫдилище въ Пазарджикъ, до колкото той знае е излѣзалъ прѣди единъ мѣсецъ, за това иска да знае причинитѣ, които сѫ могли да забавятъ откриването на това сѫдилище.

И. Груевъ отговаря, че приказътъ дѣйствително е издаденъ отдавна; нъ тъй като канцелярията на Главния Управитель испратила въ Дирекцията на Правосѫдието копие отъ тоя приказъ, а не самия приказъ, както би трѣбвало, то копието ся върнало назадъ съ просба да ся прѣпрати вмѣсто него, приказа; отъ тука и произлѣзе забавянието на работата.

Ив. Ст. Гешовъ казва, че е задоволенъ отъ обяснението.

Събранието рѣшава да ся затвори засѣданието, и идущето засѣдание да бѫде въ срѣда.

Бюрото и Събранието влизатъ въ съвѣщание за опрѣдѣление на дневния рѣдъ. Рѣшава ся, че на дневенъ рѣдъ ще бѫде: 1) прочитанието рапорта на резултата

отъ провѣрката на пълномощнитѣ писма на депутатитѣ; 2) въпроса за административното подраздѣление на областьта, и 3) запитването за обущата на войската, което ще отговори Странский до Штреккера.

Прѣдсѣдателтъ прогласява дневний рѣдъ на идущето засѣдание и вдига днешното засѣдание въ 4 часа слѣдъ пладнѣ.

Прѣдсѣдатель: **Ив. Ев. Гешовъ**

Подпрѣдсѣдатели: **Д-ръ Стамболский**, **Д-ръ Странский**

Секретари: **Ив. Ст. Гешовъ**, **Саллабашовъ**